౨

తల్లి పూజకని దొడ్లో మందారపువ్వులు కోస్తో ఆలోచిస్తోంది లక్ష్మి. మల్లెపందిరినించీ మంచుబొట్లు చిటపట రాలుతున్నాయి.

వొచ్చి ఏడాది కావస్తోంది. వెళ్ళిపోతానని తొందర పడితే, పెనిమిటిమీద మమకారం వెల్లడవుతుందేమో నని బిడియపడి ఊరుకుంది ఇన్నాళ్లూను; ఉత్తరమైనా లేకండా తీసికెడితే, వదిలించుకోవాలని చూస్తున్న టుంటుందని పస్తాయిస్తున్నాడు తండ్రి. భర్తదగ్గరనించీ ఉత్తరంరాదు; యుద్ధం వచ్చింతరవాత పనితెమలటం లేదో ఏమో – లేకపోతే...

"అమ్మాయీ" తండ్రి పిలుస్తున్నాడు. పూజల పళ్లెం తులసికోటదగ్గిరపెట్టి లోపలికి వెళ్ళింది. పంచ పాళీలో కవిలెకట్ట చూచుకుంటున్నాడు శరభయ్య.

"ఇటుచూడమ్మా; నీకు వొంట్లో పూర్తిగా ఆరోగ్యం చేరుకున్నట్టేనా?"

"ఇక ఔషధముఖ్ఖర్లేదండి నాన్నగారు"

"ఏదో భగవంతుడికృపవల్ల నిన్ను దక్కించుకో గలిగాము తల్లీ! మళ్ళీ నిన్ను ఆ అయ్య చేతుల్లోపెట్ట గల

వని అనుకోలేను. క్షయఅంటే ఓపట్టాన్ని స్వాధీనమయ్యే జబ్బుమరి; ఆచార్లుగారు చెబుతూనేఉన్నారు, చాలా గడ్డుకేసని."

కళ్ళు చెమ్మగిల్లాయి లక్ష్మికి.

"అయితే, ఒకమాట అడుగుదామనుకుంటు న్నాను—" తల తడుముకుంటున్నాడు, అడుగుదామా వొద్దా అని.

చెల్లెమ్మ కిటికీపరంజాలో వొలకబోసిన పౌడరు డబ్బా సర్దుతూ, పరధ్యాన్నంగా నిలబడింది లక్ష్మి. దూరాన్ని సరుకుతోటల చుట్టూమూగిన పొగమంచు ఇంకా విడిపోలేదు.

"అల్లుడుదగ్గరనించీ ఉత్తరమొచ్చినట్టు ?"

"లేదండి నాన్నగారు; అదే ఆలోచిస్తున్నాను"

కాసేపు ఇద్దరూ మాట్లాడలేదు. ఇంకా ఏమడుగు తాడోనని ఇబ్బందిపడుతోంది లక్ష్మి...

"ఇలా మౌనంగా ఎన్నాళ్లు సహిస్తావుతల్లీ? నిన్ను అంతరోగంతో ఇక్కడికి ఏడాది అయిందిగదా పంపించి, ఎన్నిసార్లు రాసినా ఉత్తరంరాయడు, ప్రత్తరంరాయడు, ఎలాఉన్నదన్నైనా కనుక్కోడు, చెయ్యడు..."

"పని రద్దీగా వున్నదేమోనండి నాన్నగారు;

అంతలోనూ పోలీసుసూపరింటెండెంటు రీడరన్న తరవాత సర్కిట్లు విశ్రాంతిలేకండా ఉంటాయి; అయినా, వారి అశ్రద్ధ నాకు తెలుసు."

"ఏమిటో నీకు అభమూశుభమూ తెలియదు. నాలుగుముక్కలు రాసిపారెయ్యడానికి ఎంత తీరిక కావాల్నే? అసలు చచ్చిందో బ్రతికిందో తెలుసుకుందామనే ఆత్రుతకైనా..."

"ఒకవేళ బదిలీ అయిందేమో నాన్నగారూ; మన ఉత్తరాలు అందినయ్యో లేవో?"

ఏదో అనేసి తప్పించుకుందామనుకుంటోంది.

"ఆయనకి మనఉత్తరాలు అందకపోతే, ఆయన రాసే ఉత్తరాలు మనకెందుకందవు?"

ఇక సమాధానం దొరకలేదు.

"పుట్టెడు రోగంతో బిడ్డనిక్కడికి పంపేసి, కిక్కురుమనకండా ఊరుకుంటాడా? నాకు నువ్వు భారమవుతానని కాదు. బాధ్యతఎరిగున్నవాడి లక్షణమిదేనా అని?

లక్ష్మి బిక్కమొహం వేసింది పెనిమిటిని సమర్థించలేక.

"ఉత్తరం రాయకపోతేమానె, నాకు మరోహా

బెంగపట్టుకుంది! — అసలు, నిన్ను మళ్లీ...”

లక్ష్మి భరించలేకపోయింది; గదిలోకి వెళ్లిపోయి తలుపేసుకుని, మొకమల్ దిండులో తలదూర్చి, వెక్కి వెక్కి ఏడ్చింది.

అల్లుడిమీదవున్న కోపంకొద్దీ నిష్ఠూరంగా మాట్లాడాడుగాని, శరభయ్య కష్టసుఖాలు తెలిసిన గృహస్థు; పట్టువిడుపులెరిగి, సంసారందిద్దుకుంటూపోతాడు. అల్లుడు భీష్మించుకూర్చుంటే తనకి తప్పేతుందిగనకనా; కూతుర్ని వొప్పగించి వద్దామని, పంచమినాడు ప్రయాణం కట్టాడు.

లక్ష్మిమనస్సు కుదటపడింది.

చలపతిరావుతో కొత్తగా విశాఖపట్నం వెళ్లటమూ, క్షయవ్యాధితో మంచమెక్కటమూ ఒక్కసారే జరిగాయి లక్ష్మికి. అప్పుడు ఎన్ని ఇంజక్షనులు పొడిచారో, ఏమి అరఖులు తాగిందో, ఎంతమందిడాక్టర్లు పెదిమి విరిచారో, లెఖ్ఖ లేదు. చివరకినీసుగుపుట్టి, తననిపుట్టింటికి పంపించినతరవాత రెండు మూడు తరాలుమాత్రం పెనిమిటిదగ్గరనించీ వొచ్చినట్టు జ్ఞాపకం. ఖాయలాపడి, వ్యాధి ముమ్మరంగా వున్న రోజుల్లో, చలపతిరావు పాపం అహోరాత్రులు నిద్రమానుకొని, మందుకనీ,

మాసుకనీ, డాక్టర్లకనీ, డబ్బుకనీ, తడిమన్ను పొడిమన్ను అయేలా తిరిగి, రాత్రులు నిద్రపట్టక నీరసించివున్న రోజుల్లో, తన పక్కనే, కంటికి రెప్పలా కూమని ఉన్నప్పుడు, అతని కళ్లలోతుల్లో మెరిసిన ఆందోళన ఇంకా కలవర పెడుతూనే వుంది.

ఒకదాని తరవాత వొకటి జ్ఞాపకానికొస్తున్నాయి. వెనక రసూలుకొండలో వున్నప్పుడు చలపతిరావుకి మన్యపుజ్వరంవచ్చి ఆరునెలలు మంచంపట్టాడు. అప్పుడు మంచుగడ్డ కడుతూంటే, అతనన్నమాటలింకా చెవిలో గింగురు మంటున్నాయి.

"లక్ష్మీ, నీరుణం తీర్చుకోలేనే"

"ఛా. అలాఅనకండి — నన్ను చంపుకుతిన్నట్టే"

ఆలోచనలింకా వెనక్కినడిచివెళ్ళి, చిన్ని చిన్ని అనుభవాల్ని నెమరుకి తెచ్చుకుంటున్నాయి. కాపరానికి వెళ్ళినకొత్తలో, తోటపల్లి కొండలకి శాంతిఆశ్రమం చూదామని వెళ్ళినప్పుడు, ఆ నున్నని బండరాళ్ళమీద నించీ, తన కాలుజారుతుందేమోనని మాటి మాటికీ వెనక్కితిరిగిచూస్తూ, చేతులందించిన రోజులూ, అప్పటి జ్ఞాపకాలూ, ఇంకా మనస్సులో రెపరెపలాడుతున్నాయి.

ఆరోజులు మళ్లీ ముస్తాబై, ముందుకిజరిగి, రారమ్మని పిలుస్తున్నాయి. రాత్రి అలజడితగ్గి ప్రశాంతంగా వుంది. ఆంజనేయస్వామి కోవెలలోనించీ, ధ్వజ స్తంభం చిరుగంటలు గల గల గల మంటూ ఆనందాన్నే గిలకరించి పోస్తున్నట్టున్నాయి.

తెల తెలవారుతోందనగా మేడమెట్లు దిగింది లక్ష్మి. నాలుగేళ్లు కాపరంచేసినా, నాలుగురోజులే గడిచిపోయినట్టనిపిస్తోంది. తమ్ముడిచేత పెనిమిటిపేరు ఇంగ్లీషులో డిజైను వేయించుకొని, ఉబలాటపడుతూ అల్లిన రుమాలు జాగ్రత్తగా సూట్‌కేసులో సర్దుతుంటే, కొత్తగామళ్లీ కాపరానికి వెడుతున్నట్టు అనిపించింది.

గణ గణ గణమంటూ రెండెడ్లబండి ఇసిక తోవలోనించీ మామిడితోపుపక్కనే నడుస్తోంది. పచ్చిక బయళ్లమీదనించీ, అలిసిపోయినట్టు మందమందంగా వొస్తూన్న వర్షపుగాలికి, వొత్తుగా మొలిచిన గడ్డి పువ్వులు పకాలుమని నవ్వుతున్నాయి.

కూతుర్ని అత్తింటివద్ద దిగవిడిచి, శరభయ్య కుప్పనూర్పిళ్లు ఇంకా కాలేదని, అల్లుడు బలవంతపెట్టినా వీలులేక, పనితొందరలో, తిరిగి వొచ్చేశాడు.

లక్ష్మి వెళ్ళినరోజున అత్తా, ఆడబిడ్డా ఊళ్లోలేరు.

మన్నాడు. వొచ్చారు బండిదిగి. ఖంగారుగా వొకళ్ల నొకళ్ళు చూచుకున్నారు. లక్ష్మికర్థంకాలేదు. ఆడబడుచు పలకరించలేదు; అత్త కుశలప్రశ్నలతో సరిపెట్టింది.

భార్యాభర్తలకి ఎంతరాత్రిఅయినా మాటలు తరగడంలేదు.

"నన్ను మళ్లీ ఆనవాలుపట్టగలిగారా ?"

"ఛ — ఎన్నాళ్లయితేమటుకు, నా లక్ష్మి నాకు కొత్తదవుతుందా ?"

దగ్గరకితీసుకుని మెడమీద చిన్న తేలిక ముద్దు పెట్టుకున్నాడు.

నిలిచిపోయిన చిరునవ్వులా, వెన్నెల చిక్కగా అలుముకుంది; మేడగది కిటికీలోనించీ తొంగిచూస్తూ వ్రేలాడుతోన్న మాలతి తీగ సువాసనలు నోసిళ్ళతో నింపుకొని ఎదురుచూస్తోంది.

"ఈ రాత్రికోసం ఎన్నాళ్లని తపించానో, ఎన్ని రోజుల్ని వెనక్కితోసేసి ముందుకురావాలని పెనుగులాడానో — మీరు నమ్మరు..."

కిక్కురుమనకుండా ఊరుకున్నాడు చలపతిరావు. తన ఉపేక్షకి సమాధానం దొరకక మథనపడుతున్నాడు పాపం.

"వొద్దామనుకుంటున్నా—అంతట్లో..."

ఆసంగతే మరిచిపోయింది లక్ష్మి; బుగ్గకి బుగ్గ ఆనించి, కళ్ళల్లోకి చూసింది, రాజీ సూచనగా.

మర్నాడు ఇద్దరూ కలిసి సినిమాకి వెళ్లారు. అత్త గారు రానంది; ఆడబడుచు మూతి ముడుచుకుంది.

చలపతిరావు ఒక నెల సెలవపెట్టాడు. "ఎందుకురా?" అందితల్లి. అతను మాట్లాడలేదు. లక్ష్మి సిగ్గుపడింది.

"మీకు కాలక్షేపమెట్లా?"

"నీదగ్గిర హార్మోనియం నేర్చుకుంటాగా"

"వేషం..."

"నిజం చెప్పమంటావా?" కొంటెతనంగా నవ్వాడు. "నిన్ను వదలలేక".

వాలుజడ రిబ్బన్‌తో చెంపమీద కొట్టింది.

గోడలకి కొత్తగా వెల్లవేయించినట్టున్నారు; ఇల్లంతా శుభ్రంగావుంది. ఇంటోవున్న వస్తువుల్తో పరిచయం చేసుకుంటోంది లక్ష్మి; సామానుగదిలో ఉప్పులూ, పప్పులూ, వంట చెరుకూ — సమస్తమూ పుష్కలంగావున్నాయి. భర్తజాగర్తకీ, పొదుపుకీ ఆశ్చర్య మయింది. ఏ నెలకానెల, ఎంతకావాలో అంతమాత్రమే

ఇంటో కొనిపడేసుకునే అల ట్టు చలపతిరావుకి.

మేడగదిలో సూట్కేసొకటుంది. తెరిచి చూచింది. కళ్లు చెదిరిపోయాయి. జార్జెటీ సిల్కు చీరలూ, రకరకాల బెంగుళూరు చీరెలూ, జాకెట్లకి బొంబాయికట్ పీసులూ, ఖాదీపువ్వుల సిల్కు గుడ్డలూ — ఒకటేమిటి !...

కొని, తనతో చెప్పకండా దాచివుంచాడు — ఆలోచించింది — రేపో, మాపో అథార్తుగా, అస్తారుబతంగా, ఇవన్నీ ఒక్కసారి చూపించి, ఉక్కిరి బిక్కిరి చేదామనుకుంటున్నాడు.

రాత్రి చాలా ప్రొద్దుపోయింది. ఈదరగాలికి కిటికీ తలుపులు మాటి మాటికీ కసిదీరా తిట్టుకుంటున్నాయి. లక్ష్మి ఉలిక్కిపడి లేచింది. పక్కని భర్త లేడు. నిశ్శబ్దంగా మేడమెట్లు దిగుతోంది — కింద గుసగుసలు వినపడుతున్నాయి. అత్తా, ఆడబిడ్డా ఏదో గూడుపురాణీ చేస్తున్నారనుకుంది- కాని భర్తకూడాఅక్కణ్ణేవున్నాడు,- మాటలు స్పష్టంగా వినపట్టంలేదు. వెళ్లిపడుకుంది.

మన్నాడు చలపతిరావు ఆ ప్రస్తావన తీసుకురాలేదు! దానితో భయంపుట్టింది — వీళ్లంతా తనమీద కుట్రచేస్తున్నారా ?...

మేడగదిలో కిటికీకి దగ్గరగా, జడకే పాయలు

తీసుకుంటోంటే ఇంట్లో పనిచేసే కుర్రాడికి ఏదో కవరు ఇస్తున్నట్టు, వినిపించింది. ఇచ్చి చలపతిరావు ఎక్కడికో వెడుతున్నాడు. ఎందుకో ఆదిరెడ్డి వొచ్చి నిలబడ్డాడు. చేతిలోవున్న కవరు చూచింది. చలపతిరావు ఎవరికీ ఉత్తరం రాసిన జాడకనుపించదు-పరిశీలనగా చూచింది- ఎవరికో - కొత్తఎడ్రసులాగుంది...

నేను పోస్టులో వేయిస్తాగాని, బజారుకివెళ్లి కూరగాయలు తీసుకురా."

ఉపాయంగా వలసంచి ఇచ్చి పంపించింది. తరవాత తలుపులన్నీ వేసి, కవరుచించి, రహస్యంగా చదువుకుంది.

చదువుతోంటే చైతన్య మొక్కసారిగా ఇంకి పోయింది; కలా? నిజమా?

చలపతిరావు రెండోపెళ్లి చేసుకోవాలని చూస్తు న్నాడు- తనకి జబ్బెంతకీ నయంకాలేదని! రెండోపెళ్లి అంటే మొగాడికంతసులభమా? మనసంప్రదాయాలూ, మన ధర్మశాస్త్రాలూ అంత విపరీతంగా ఉంటాయా?

పెళ్లి,అక్కడనే, ఆయింటోనే జరిగించుకోడానికి నిర్ణయమైంది; ఉత్తరం — కాబోయే మామగారికి; తన భార్యాని తెచ్చుకున్నాననీ, పెళ్లి తనకఖ్ఖర్లేదనీ వ్రాస్తు

న్నాడు — ఇప్పుడు — ముహూర్తం నాలుగురోజులుం దనగా—ఆయన తొందరపడి వస్తే గలభా అవుతుందట ! తనే వచ్చి సంగతులన్నీ విశదంగా చెప్తాడట స్వయంగా.

ఉత్తరం చించి ముక్కలు తనదగ్గరనే ఉంచుకుంది.

రక్తమొచ్చేలా పెదిమలు కొరుక్కుంటోంది. ఏమిటి చేస్తుంది ? దుఃఖమూ, కోపమూ, ఒకదాని వెనక వొకటి తరుముకొస్తున్నాయి; కన్నీళ్లు జలజలజలా ప్రవహించి పోతున్నాయి; ఏదో అమృతభాండం బద్దలయి పోయినట్లు, బ్రతుకే శూన్యమైపోయినట్లు బాధపడింది.

అర్ధరాత్రి - గాఢాంధకారం - తెరలు తెరలుగా పెనవేసుకుంటున్నాయి నల్లని వానకారుమబ్బులు. చలపతిరావుకి మెళుకువవచ్చింది. లక్ష్మి కిటికీదగ్గర కూచుని ఏడుస్తోంది.

"లక్ష్మి"

గబగబా కళ్ళు తుడిచేసుకుంటోంది.

లాలనగా దగ్గిరికి తీసుకున్నాడు. ఆశ్చర్యమైంది.

"ఎందుకు ?"

"ఏమీలేదు."

"చెప్పవూ ?"

మాట్లాడదు.

చలపతిరావు ఆలోచనలోపడ్డాడు.

ఉదయం డాక్టరు రామారావు వొచ్చాడు. మాటలసందర్భంలో ఆయనొక రహస్యం బయట పెట్టాడు: దానితో, అతనికి బొత్తిగా మతిపోయింది. రసూలుకొండలో చలపతిరావుకి మలేరియా వొచ్చినప్పుడు, ఆయనే ట్రీట్ చేస్తా. జ్వరం తీవ్రంగావొచ్చి, స్పృహతప్పి వున్నప్పుడు, 'డాక్టరు స్పష్టంగాచెప్పేశాడు లక్ష్మితో — రక్తంలేదు — బ్రతకడని. లక్ష్మి గోల పెట్టింది; తన రక్తంతీసి బ్రతికించమని ప్రాధేయపడింది.- కాళ్లు పట్టుకుని బ్రతిమాలింది — చెప్పినా వినదు — ఆమె దుఃఖం చూడలేకపోయాడు డాక్టరు. సాధనాంతరం లేక, ఆమెనెత్తురు చారెడుచారెడుతీసి అతనికి ముఫ్ఫై ఇంజక్షన్లిస్తే, అప్పుడు తెప్పిరిల్లాడు. ఆ తరవాత రక్త పుష్టికని ఎన్ని మందులిచ్చినా లక్ష్మికి పనిచెయ్యలేదు. క్రమేపీ క్షయలోకి దింపింది. అదీకథ.

అవమానభారంతో కుంగిపోయాడు చలపతిరావు. తన హృదయకోశాన్ని ఎవరో పెకలించి, తనచేతుల్లో వుంచి, చూచుకోమ్మన్నట్టు ఆవేదన పడాడు. ఏ మొహం

పెట్టుకుని తన ప్రవర్తన విప్పి చెపుతాడు? తను చెయ్యడానికి తలపెట్టింది వింటే ఎంత బాధపడుతుందో లక్ష్మి!

లక్ష్మి తన నగలన్నీ తెగనమ్మి, అడ్డంవేసి, ఆపత్తు గడిపిందనిమాత్రమే అతనెరుగును. ఈ సాహసం లక్ష్మి ఇంతవరకూ చెప్పకండా రహస్యంగా వుంచింది- తన మనస్సుకి కష్టం కలుగుతుందని—

వాన వెలిసిన తెల్లని మబ్బులచాటున నక్కి చందమామ వెక్కిరిస్తోంది; మంచు నీళ్ళలో తడిసిన పువ్వులు రాల్చుకుంటోంది మాలతి. రాత్రి నిశ్శబ్దంగావుంది. ఆనిశ్శబ్దాన్ని భరించలేకపోయింది లక్ష్మి. ఆప్రశాంతిలో, నిర్లక్ష్యమూ, నిర్దాక్షిణ్యమూ, నిరంకుశత్వమూ స్పందిస్తున్నాయి. పక్కనేభర్త—సర్వస్వమూఅర్పణచేసి, జీవితాంతందాకా పట్టుకుని వేళ్ళాడమని రాసివున్నభర్త — పట్టుమని ఆరునెలలు ఔషధమిప్పించలేదు — ఇహ కుదరదని నిశ్చయించేసుకుని — అప్పుడే విసిగి పెళ్ళి సన్నాహాలు చేస్తోన్నభర్త! — పెళ్ళి! — తను రావడం ఒకపదిరోజులాలస్యమైతే, తనకి తెలియకండానే తన ప్రసక్తి లేకండానే జరిగిపోవలసివున్న పెళ్ళి! — తనుమాత్రం పాకులాడుతోంది — నాయిల్లనీ — నా

భర్తనీ, – నా సంసారమనీ — కలలన్నీ పొగమంచులా కరిగిపోతున్నాయి.

కిటికీ విలాసంగా రెక్కలాడిస్తోంది – పూచల మధ్య ఇరికించుకున్న అనంతమైన ఆకాశాన్ని చూచుకుని మురుస్తోంది గావును. అవతల వీధులు – ఫ్యాక్టరీ గోట్టాలు – మలకలైపోతున్న రైలుపట్టాలు – చుట్టూ విశాల ప్రపంచం – అన్నిటినీ ఆవరించి సముద్రపు హోరు...

భళ్ళున తెల్లవారింది.

లక్ష్మి తన సామాను సద్దుకుంటోంది. చలపతిరావు వచ్చాడు. అడుగుదామా అనుకుంటున్నాడు.

"మెడ్రాసు సేవాసదనంలో జేరాలని వుందినాకు– వెళ్ళిపోతున్నాను."

గుండెకాయకి టార్పెడో తగిలినట్లు నిర్ఘాంత పోయాడు చలపతిరావు.

"లక్ష్మి, జరిగినదానికి విచారిస్తున్నాను."

"విచారించకండి. కొత్తపెళ్లికొడుకులు"

బాకుతో పొడిచినట్లయింది.

మేడమీదికి తీసికెళ్ళి జరిగిందంతా చెప్పాడు – పెళ్లి మానుకున్నట్లు ఉత్తరంరాసిన సంగతికూడా...

“రోగమూ, రొష్టూ లేకండా రాయిలావుంది కదా; ఇక ఫరవాలేదని ధైర్యం చిక్కింది గావును. ఔనా ?”

తలవొంచాడు.

“లక్ష్మీ, ఈసారికి క్షమించు.” గడ్డం పట్టుకుని బ్రతిమలాడాడు — లాలించాడు……

లక్ష్మి వెళ్లిపోవడానికే నిశ్చయించుకుంది.

“అయ్యయ్యో! ఎందుకు చెప్పలేదునాకు ?

నీ రక్తంతో నాకు ప్రాణంపోసిన సంగతి — నాకు తెలిసివుంటే, ఇంత కృతఘ్నుణ్ణి అయివుండే వాణ్ణి కానేమో.” తల బద్దలుకొట్టుకుంటున్నాడు— కాని, ఏమి లాభం ?

లక్ష్మి తనపనిలో తనుంది.

“లక్ష్మీ — నాలక్ష్మికాదూ — నన్నువదలక — నేను భరించలేను — నీరుణం తీర్చుకోలేను — రా — ఇక ఎప్పుడైనా — వినవూ ?”

“కైజాహుతో పొడిచెయ్యరాదూ ? ఎందుకామాటలు ? నాకు ప్రాణం వున్నదీ లేనిదీకూడా అక్కరలేని మీకు — నాకళ్లయెదట, నాబ్రతుకులో

చిచ్చుముట్టిస్తూ — తెగించి, ఒక్కమాట అనేదా మనుకుంటున్నాను——"

"అను – తప్పనాదైనప్పుడు—— ——"

"మీకు మన్యపుజ్వరం వొచ్చినప్పుడు విసుగు పుట్టి నా ఇష్టమొచ్చినవాడితో లేచిపోతే?" ఆడ పులిలా నిప్పులు కక్కుతోంది.

అమ్మో తనమీద కసితీర్చుకుంటున్నందుకు లోపల సంతోషపడ్డాడు.

"నా మాటవిను, లక్ష్మి, నాతప్పులెన్ని మన్నించ లేదు నువ్వు?" పెనుగులాడుతున్నాడు.

"వొదలండి – నన్ను బలవంత పెట్టకండి – వెళ్లక తప్పదు." విడిపించుకుంటోంది.

"వెళ్ళి ?"

"నాపొట్ట నేను పోసుకుంటాను – చాతగాక పోతే, అంట్లుతోముకుని బతుకుతాను."

"నీకింకా తెలియదు లక్ష్మి – నీవయస్సు – ప్రపంచంలో ఎంత కపటం వుందో – ఎంత నీచంగా వుంటుందో !"

"అదే నేనిప్పుడు తెలుసుకుంట. దిక్కులేక, గతిలేక, అజ్ఞానంలో మిమ్మల్నిపట్టుకుని వేళ్లాడాను –

ఇన్నాళ్లూ మీ కౌగిట్లో మీరు నాకెంత విలవకట్టిందీ ఇప్పుడు తెలిసింది నాకు."

కన్నీళ్ళు తుడుచుకోకండానే సూటుకేసు పుచ్చుకుని మేడమెట్లు దిగుతోంది.

మడీబట్ట ఆరేసుకుంటూ ఆడబిడ్డ అంటుకుంది.

"ఎక్కడికి వెళుతుందో వెళ్ళనియ్యరా – కూడా బడతావేమిటి ?"

"మీ అక్కయ్యని నోరుముయ్యమనండి – ఇష్టమొచ్చినట్టు పేలిందంటే దవడపగులుతుంది."

"ఔరా !" ముక్కుమీద వేలేసుకుని నిలబడి పోయిందావిడ.

ఇద్దరూ జట్కాఎక్కారు. బండి కదిలింది.

"పెళ్ళివారు రారని బెంగగావుందిగావును పాపం – రేపు ముహూర్తమాయెను—"

"ఏడిపించకు లక్ష్మీ."

"నిన్ననే ఉత్తరం వచ్చింది – నేను వెళ్ళే బండి లోనే వస్తారట – ఆదిరెడ్డిదగ్గర్నించీ తీసుకున్నా." ఉత్తరమిచ్చింది.

"నేను రావద్దని స్పష్టంగా—"

"అది పోస్టులో పడలేదులెండి." చించిన ముక్క లతని చేతులో పెట్టింది.

చలపతిరావు కిప్పుడర్థమైంది.

"ఒక్కమాట వింటావా లక్ష్మీ?"

"చెప్పండి"

"ఎందుకు చెబుతున్నానో విను. పుట్టింటికి వెళ్లు. తరవాత - నీఇష్టమున్నప్పుడే——"

"నాకు తెలుసులెండి మీామెత్తు."

"అంటే?"

"పుట్టింటికివెడితే ఎప్పటికైనా నేను మీా దాన్నేగా."

"ఎలా?"

"మానాన్న నాలుగునీతులుబోధిస్తాడు - పతివ్రతాధర్మాలువిడమర్చిచెప్పి, వొద్దన్నామీాచేతుల్లో పెడతాడు మళ్లీ - కాదంటే నలుగురిచాతా చెప్పిస్తాడు' అక్కడికీ వినకపోతే పక్కచూపులు మరిగిందనుకుంటాడు. దాంతో నాలుగుతన్ని మరీ పంపిస్తాడు మీా దగ్గిరికి - అంతేగా."

ఇద్దరూ చాలాసేపు మౌనంగా కూరుకున్నారు. రైలు ప్లాట్‌ఫారంమీాద సిద్ధంగావుంది.

టిక్కెట్టుకొని రైలెక్కింది.

చలపతిరావు కిటికీకిదగ్గరగా నిలుచున్నాడు — పెళ్ళివాడు దిగుతున్నసంగతి గమనించలేదతను.

“ప్రేమఅనీ, సంసారమనీ, మమకారమనీ తీరని ఆశలుపెట్టుకుని, లీలగా, ఏదో నాలుగుఘడియలు మీకౌగిట్లో వాలిన అడివిపిట్టని. మళ్లీ నాప్రపంచంలోకి నేను ఎగిరిపోతున్నాను. నన్ను మరిచి పొండి.”

అతని కోసమని అల్లినరుమాలు చేతులోవుంచి, కంట తడిపెట్టింది.

అతనికీ కన్నీళ్లాగ లేదు.

జాలిగా, అతను తనవంక దీనంగా చూస్తో నిలబడితే, భరించలేక కళ్లు తిప్పేసుకుంది లక్ష్మి.

ఘుణిల్లుమని రైలు కదిలింది.

*** “పెళ్లిసన్నాహం” ***